

Krvné protozoózy psov

Meno: Oľga Gladišová

Odbor: Kynológia, ex.forma

Ročník: Druhý

Úvod

PRVOKY (PROTOZOA)

Prvoky sú jednobunkové živočíchy mikroskopických rozmerov, ktoré obsahujú pravé jadro (eukaryotické bunky). Jediná bunka, ktorá predstavuje celé ich telo je štrukturálne a fyziologicky vybavená tak, aby mohla vykonávať zložité životné funkcie, umožňujúce samostatnú existenciu. Protozoá majú rôzny tvar, veľkosť a morfológické detaily bunkových štruktúr. Podľa týchto znakov sa triedia do tried, radov, čeľadí, rodov, druhov. Mnohé sú voľne žijúce vo vode, v pôde. Medzi medicínsky významné prvoky patria meňavky, bičíkovce, ciliata a sporozoa.

(https://www.jfmed.uniba.sk/fileadmin/jlf/Pracoviska/ustav-mikrobiologie-a-imunologie/distancna_vyuka/slov_13_Mikro._pred._paraz.pdf)

Babezióza

Je to ochorenie vyvolávané intraerytrocytárnymi protozoárnymi parazitmi. Prejavuje sa hemolytickou anémiou a hemoglobínúriou (krvomočením). Vektormi sú kliešte (tick borne disease). Babeziózu spôsobujú prvoky rodu *Babesia*. Na rozdiel od ľudí môžu byť psi infikované oveľa väčším počtom *Babesia*. Ide predovšetkým o *Babesia canis*, *Babesia vogeli*, *Babesia gibsoni*, *Babesia vulpes* a *Babesia annae* prenášané pijakom lužným a kliešťami rodu *Dermacentor*, *Rhipicephalus* a *Ixodes*.

Situácia na Slovensku

V päťdesiatych rokoch minulého storočia bol tento druh kliešťa prvý krát objavený v listnatých lesoch pozdĺž riek Dunaja, Moravy a Latorice. Prvé klinické prípady psej babeziózy boli zaznamenané v Michalovciach a v Čiernej nad Tisou. Na juhozápadnom Slovensku sa prvé klinické prípady objavili v roku 2000. Najviac ochorení veterinári zaznamenali na južnom a východnom Slovensku. Výskyt babeziózy v Bratislave je dnes bežný a najbližšie k hraniciam s Českou republikou boli prípady potvrdené v okolí Malaciek.

Príznaky

Inkubačná doba babeziózy sa pohybuje v rozmedzí dvoch až štyroch týždňov. Medzi najčastejšie príznaky patrí apatia, nechutenstvo, horúčka, tmavý moč. V dôsledku rozpadu červených krviniek dochádza k anémii (bledé sliznice a spojivky) až ikterickému sfarbeniu (žlté sliznice a spojivky). Moč je sfarbený do hneda ako "Coca-Cola". Toto sfarbenie je spôsobené krvným farbivom hemoglobínom, ktoré sa z rozpadnutých

krviniek uvoľňuje do moču. V neskorších štádiách dochádza k multiorgánovému zlyhaniu a smrti. Prognózu ochorenia môžeme stanoviť na základe výsledkov laboratórnych testov. Medzi parametre súvisiace s vysokou mortalitou patrí vysoký hematokrit, vysoká hladina močoviny, draslíku a pečeneového enzýmu ALT. U starších psov je vyššie riziko úmrtnosti na babeziózu, ako u psov mladších.

Diagnostika

Babeziózu diagnostikujeme dôkazom vývojových štádií parazita v ofarbenom krvnom nátere pod mikroskopom. 100% spoľahlivé sú však len molekulárno - biologické metódy a sérologia, pomocou ktorých zistíme, či sa skutočne jedná o babezie a akého sú konkrétneho typu. Vyšetrujú sa vzorky krvi a krvného séra špeciálnymi prístrojmi, ktorými veterinárne ambulancie nie sú štandardne vybavené. Vzorky sa musia odosielať na referenčné pracoviská.

Terapia

Imidocarb dipropionát v špecialite Imizol je najčastejšie používaným prípravkom na liečbu psey babeziózy. Podáva sa v injekčnej forme dvakrát v dvojtýždňovom intervale. Po úspešnej liečbe dôjde k vymiznutiu príznakov, no úplná eliminácia parazita v organizme nie je zaručená. Terapiu dopĺňame podávaním infúzií, protizápalových liečiv, prípadne transfúziou krvi. Bez včasnej liečby končí toto ochorenie úhynom zvieraťa.

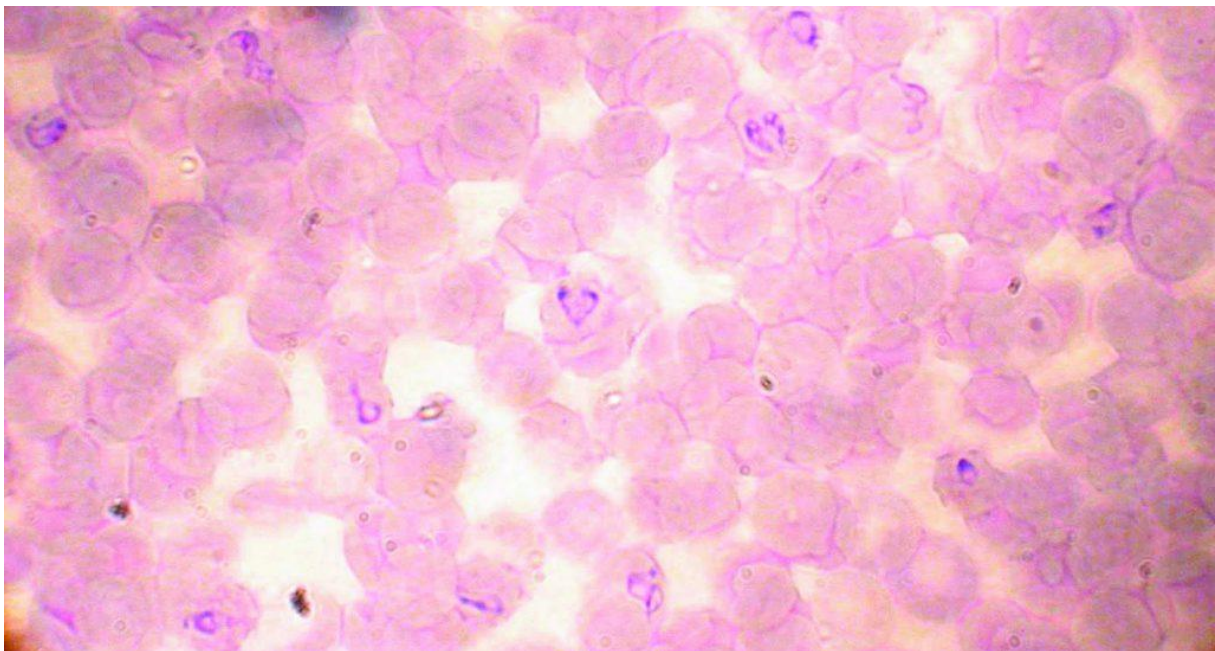
Prevenencia

Babezióza je vážne ochorenie, preto by sme nemali zanedbať prevenciu. Spočíva v zabránení napádania psov kliešťami. V dnešnej dobe je na

trhu široký výber antiparazitárnych prípravkov, či už vo forme obojkov alebo pipiet, ktoré sa aplikujú priamo na kožu zvieraťa. Vakcíny proti *B. c. canis* sú komerčne dostupné v niektorých krajinách Európy. Na Slovensku zatiaľ nie je registrovaná žiadna.

(<https://www.rigler.sk/babeszioza>)

(<https://www.vaschovatel.sk/blog/565-babeszioza-u-psov-priznaky-liecba-prevencia.html>)

(<https://infovet.sk/babeszioza-a-hepatozoonoza-psov/>)

Hepatozoonóza

Je závažná krvná parazitóza makrofágov psov, vektormi sú kliešte (tick borne disease). U psov parazitujú dva druhy. *Hepatozoon canis* sa primárne nachádza v hemolymfatickom tkanive a vyvoláva anémiu a kachexiu a *H. americanum*, ktorý napáda svalové bunky a spôsobuje ťažkú myozitídu a krívanie.

Hepatozoon canis – pes, líška, šakal, ostatné canidae. Ochorenie je v subtrópoch a trópoch (juhovýchodná Ázia, Afrika). V Európe je to územie okolo Stredozemného mora. Na Slovensku a v strednej Európe sa vyskytuje zriedkavo len ako importované ochorenie, ktoré sa ďalej nešíri, pretože tu chýbajú vektori – tropické kliešte. Infekcia začína na rozdiel od babeziózy prehltnutím infikovaného kliešťa.

Vektormi sú kliešte *Rhipicephalus sanguineus*, v čreve ktorých prebehne pohlavné rozmnožovanie parazita a následne sporogónia, počas ktorej vznikajú početné sporozoity v hemocéle kliešťa. Po prehltnutí infikovaných kliešťov parazity vnikajú do lymfocytov a nimi sú transportované do sleziny, pečene, pľúc, lymfatických uzlín, myokardu a kostnej drene mäsožravcov, kde prebehne nepohlavné rozmnožovanie za vzniku mnohjadrových schizontov, ktoré obsahujú 30–40 jadier.

Hepatozoon americanum – pes, USA štáty okolo Mexického zálivu
Gamonty elipsovitého tvaru (9 x 4 µm) sa lokalizujú v cytoplazme cirkulujúcich neutrofilov. Svalové cysty sú okrúhle až oválne. Infekcia začína rovnako ako pri *H. canis* prehltnutím infikovaného

kliešťa *Amblyoma maculatum* z čreva sú sporozoity transportované krvou a lymfou do srdcového a kostrového svalstva, kde sa vo vnútri svalových buniek vyvíjajú schizonty s charakteristickými mukopolysacharidovými obalmi ako má cibuľa. Po dozretí svalových cýst sa uvoľňujú do okolitého tkaniva merozoity.

Klinické príznaky

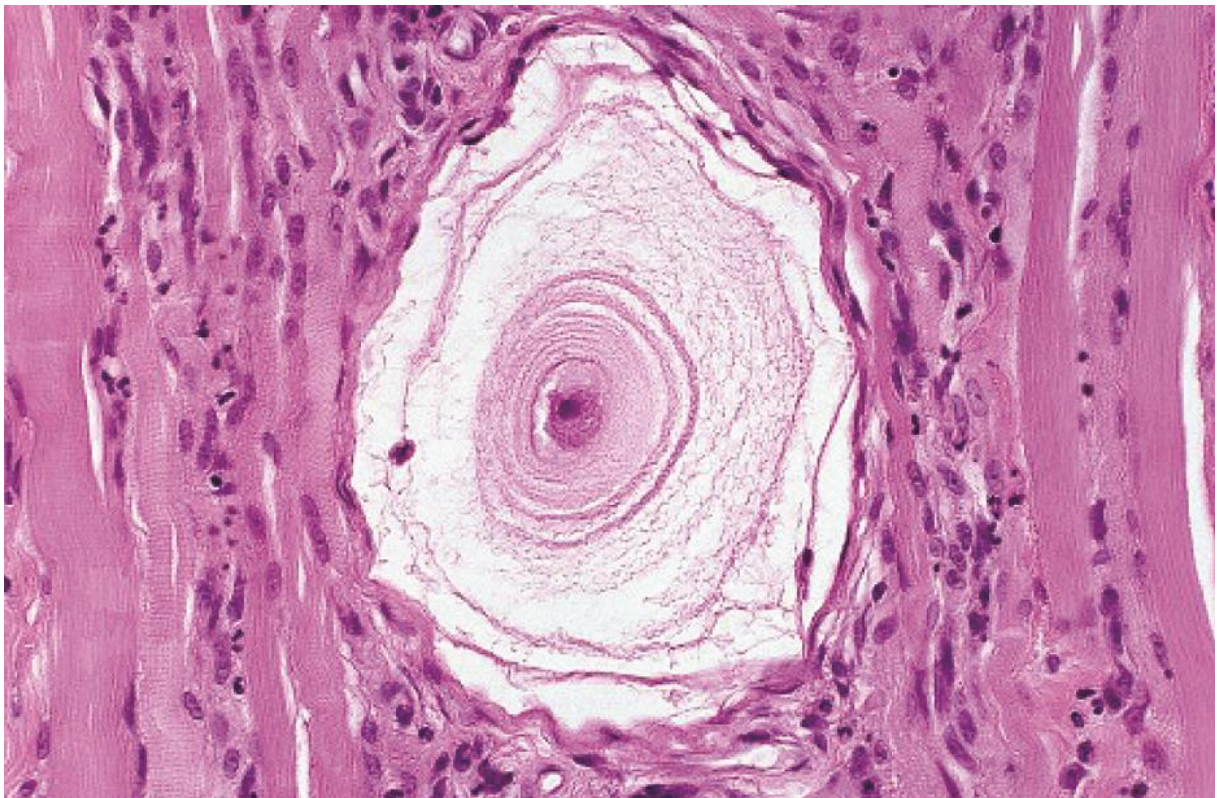
Sú charakterizované horúčkou, bolesťou svalov, svalovou atrofiou, slabosťou, neochotou k pohybu a mukopurulentným výtokom z očí. Pyogranulomatózný zápal svalov v blízkosti kostí stimuluje zápal okostnice, hlavne pri mladých psoch. Na rozdiel od *Hepatozoon canis* infekcia *H. americanus* má ťažký, vysilujúci priebeh a v neliečených prípadoch končí fatálne do 1 roka po infekcii.

Diagnostika

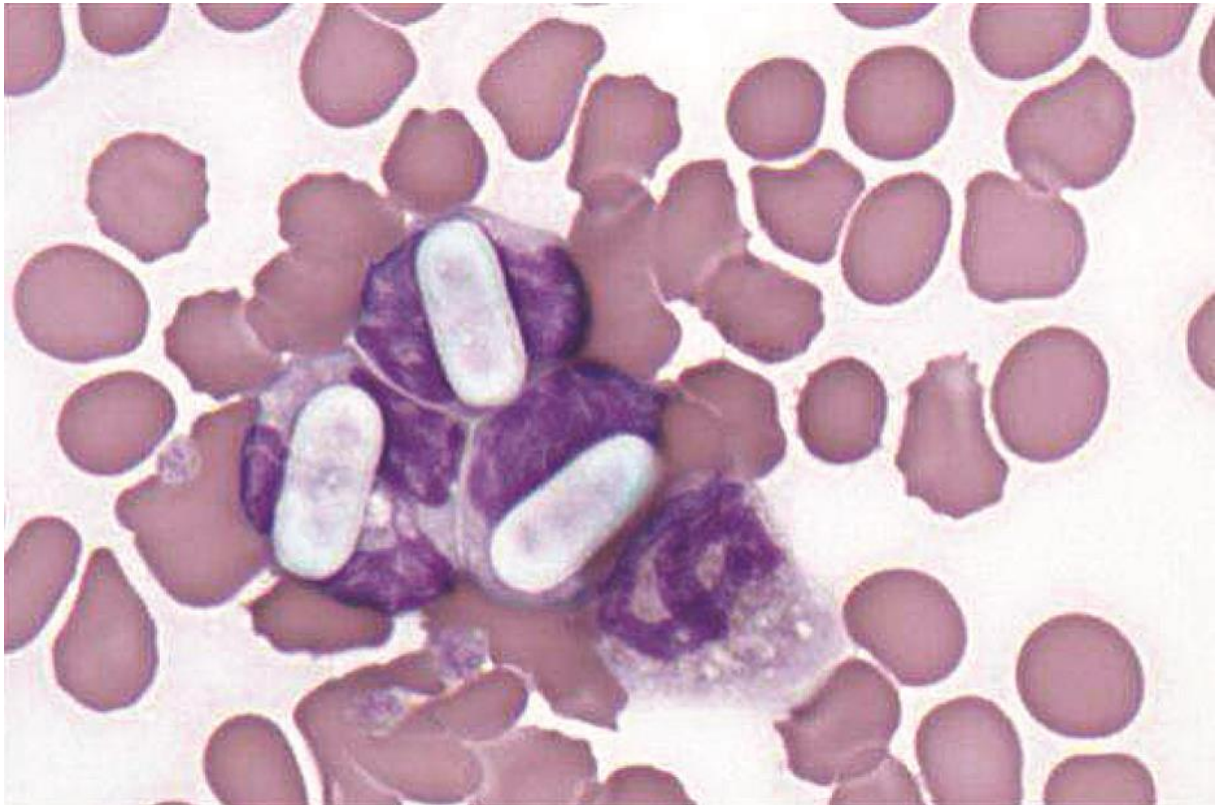
Priamy dôkaz pôvodcu sa stanoví na základe ofarbených krvných náterov, kde nachádzame gamonty v cytoplazme neutrofilov. Gamonty sú eliptického tvaru, veľkosti 11 x 4 µm (*H. canis*), resp. 9 x 4 µm (*H. americanum*). Pri biopsii svalov nachádzame merozoity usporiadané na periférii schizontu. Serologická diagnostika – nepriamy imunofluorescenčný test (IFAT), ELISA.

Terapia

Efektívnu terapiu eliminujúcu všetky vývinové štádiá v súčasnosti nemáme. Základná terapia spočíva v podaní imidokarbu (Imizol) v dvoch dávkach 5 mg/kg s. c. v 2-týždňovom intervale. Používajú sa tiež kombinácie trimetoprimu a sulfadiazinu a prípravky podávané proti toxoplazmóze. Eliminácia gamontov *Hepatozoon spp.* je pomalá, časté sú remisie. Pri *H. americanum* na zníženie teploty a zmiernenie bolesti svalov sa nasadí paliatívna nesteroidná a protizápalová terapia (Svobodová a kol., 2013).

(<https://infovet.sk/babeszioza-a-hepatozoonoza-psov/>)